

POSTANOWIENIE

Dnia 9 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Żywicka

w sprawie z odwołania syndyka masy upadłości M. Spółki
z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Zabrze
z udziałem zainteresowanych: K.B. i E. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w
K.
o podstawę wymiaru składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 9 kwietnia 2025 r.,
w związku ze skargą kasacyjną odwołującą się Spółki od wyroku Sądu
Apelacyjnego w Katowicach z dnia 24 sierpnia 2023 r., sygn. akt III AUa 453/21,

**1. umarza postępowanie kasacyjne na podstawie art. 391 § 2
k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c.;**

**2. odstępuje od obciążania odwołującego się kosztami
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z 24 sierpnia 2023 r. w pkt 1.
umorzył postępowanie apelacyjne z apelacji E. spółki z o.o. w K.;
w pkt 2. oddalił apelację M. spółki z o.o. w K. (poprzednia nazwa E.1 spółka z o.o.
w K.) od wyroku Sądu Okręgowego
w Gliwicach z 8 grudnia 2020 r., którym Sąd pierwszej instancji oddalił odwołania

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Zabrzu z 2 października 2019 r. i z 30 września 2019 r.; w pkt 3. i 4. zasądził od odwołujących się na rzecz organu rentowego zwrot kosztów procesu.

M. spółka z o.o. w K. wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 24 sierpnia 2023 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając naruszenie prawa materialnego, to jest art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca podniosła, że w sprawie występuje potrzeba dokonania wykładni przepisów wywołujących poważne wątpliwości oraz skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Strona skarżąca wskazała, że podstawą prawną rozstrzygnięć Sądu pierwszej i drugiej instancji był art. 8 ust. 2a ustawy systemowej.

Zdaniem strony skarżącej w niniejszej sprawie doszło do przekroczenia granicy wykładni art. 8 ust. 2a ustalonej w dotychczasowym orzecnictwie Sądu Najwyższego i Sady obu instancji w sposób dowolny przesunęły tę granicę przyjmując interpretację rozszerzającą ponad ustalenia dotychczasowego utrwalonego orzecnictwa w tej kwestii.

Dla wydania zaskarżonego wyroku Sądowi pierwszej i drugiej instancji wystarczyło ustalenie, że pomiędzy dwoma podmiotami gospodarczymi są powiązania kapitałowe lub osobowe oraz fakt prowadzenia działalności pod tym samym adresem, w tych samych godzinach pracy, nie rozróżniania przez pracownika/zleceńbiorcę kiedy wykonywał pracę a kiedy czynności w ramach umowy o dzieło/zlecenia. itp.

Sąd nie ustalił, że beneficjentem rzeczywistym, podmiotem odnoszącym korzyść jest spółka M., nie ustalił również że oba te podmioty (M. i E. sp. z o.o.) współpracują ze sobą, co oznacza radykalne odejście od warunków stosowania art. 8 ust. 2a ustawy systemowej ukształtowanych w dotychczasowej linii orzecniczej.

Dodatkowo Sąd nie badał i nie zamierzał badać tzw. autonomiczności prawnej obu podmiotów przejawiającej się w takich elementach jak posiadanie odrębnego majątku (środków trwałych i wyposażenia), księgowości, składaniu sprawozdań finansowych, posiadaniu swoich odrębnych kontrahentów itp.

W tej sytuacji zdaniem skarżącego zachodzi konieczność rozstrzygnięcia, czy w stanie faktycznym niniejszej sprawy Sąd nie przekroczył dyspozycji art. 8 ust. 2a ustawy systemowej oraz dotychczas ukształtowanej linii orzeczniczej odwołującej się w swych interpretacjach do beneficjenta rzeczywistego lub odniesienia korzyści przy jednoczesnym wymogu jakiegokolwiek formy współpracy pomiędzy oboma podmiotami gospodarczymi.

Strona skarżąca zwróciła uwagę na treść wyroku Sądu Najwyższego z 5 listopada 2013 r., II PK 50/13 i tezę zawartą w uzasadnieniu wyroku, która brzmi: „Nie można, bowiem co do zasady zakwestionować w obowiązującym stanie prawnym zasady prawnej odrębności - a także odpowiedzialności - poszczególnych spółek wchodzących w skład grupy”.

Dodatkową konsekwencją zaskarżonego wyroku oprócz zagadnień finansowych obciążających jedną ze spółek jest: 1) zakwestionowanie przez Sąd pierwszej instancji tej odrębności, 2) naruszenie zasady swobody zawierania umów cywilnoprawnych.

Zdaniem strony skarżącej zaskarżony wyrok jako precedensowy wyznacza nowe, inne granice stosowania art. 8 ust. 2a ustawy systemowej i może oddziaływać zarówno na linię orzecniczą sądów powszechnych, jak i postępowanie organów rentowych.

W polskim systemie gospodarczym nie jest żadnym ewenementem dzielenie, wydzielanie spółek dla prowadzenia określonego rodzaju działalności przy utrzymaniu różnego typu powiązań kapitałowych lub osobowych tych spółek. W spółkach tych osoby zatrudnione są na podstawie umów o pracę, zleceń w zależności od potrzeb podmiotu gospodarczego, ale również możliwości lub woli pracownika/zleceniobiorcy, również w relacji umowa o pracę z jednym podmiotem, umowa zlecenia (stała, doraźna) z innym, ale powiązanymi (osobowo lub kapitałowo). Podmioty te są nieświadome ryzyka wydania w stosunku do nich określonych decyzji przez organy rentowe tylko w razie ustalenia, że są między nimi powiązania o charakterze osobowo-kapitałowym, a działalność jest prowadzona w tym samym miejscu z pomocą osób, które w jednym podmiocie są pracownikami, a w drugim zleceniobiorcami.

Zdaniem strony skarżącej rozstrzygnięcie podniesionego zarzutu niemożności stosowania art. 8 ust. 2a ustawy systemowej do innego stanu faktycznego niżli przyjęty w dotychczasowej linii orzeczniczej pozwoli utrzymać utrwaloną dotychczas linię orzeczniczą sądów wyznaczając granicę stosowania art. 8 ust. 2a ustawy systemowej i to uzasadnia przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Ponadto okolicznością uzasadniającą przyjęcie skargi kasacyjnej w zakresie art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. do rozpoznania jest oczywista zasadność wynikająca niewłaściwego zastosowania prawa materialnego, które nie znajduje uzasadnienia w wykładni językowej lub celowościowej art. 8 ust. 2a ustawy systemowej i utrwalonej linii orzeczniczej.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o: odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a w przypadku przyjęcia jej do rozpoznania, o oddalenie skargi kasacyjnej w całości; o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz ZUS w związku ze sporządzeniem i wniesieniem odpowiedzi na skargę kasacyjną oraz ewentualnymi innymi czynnościami procesowymi według norm przepisanych.

Skarżąca cofnęła skargę kasacyjną, wnosząc o nieobciążanie jej kosztami postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398²¹ k.p.c., do postępowania przed Sądem Najwyższym wywołanego wniesieniem skargi kasacyjnej stosuje się odpowiednio przepisy o apelacji. Z kolei art. 391 § 2 zdanie pierwsze k.p.c. stanowi, że w razie cofnięcia apelacji sąd drugiej instancji umarza postępowanie apelacyjne i orzeka o kosztach jak przy cofnięciu pozwu.

Skarga kasacyjna może zostać cofnięta w każdym czasie nawet przez samą stronę i nie wymaga to zgody strony przeciwnej. Cofnięcie skargi kasacyjnej stanowi czynność procesową, która nie podlega weryfikacji sądowej i prowadzi do umorzenia postępowania kasacyjnego oraz orzeczenia o kosztach procesu jak przy cofnięciu pozwu (art. 391 § 2 zdanie pierwsze k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.) (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 17 listopada 2020 r., II PK 94/20,

LEX nr 3080384 i z dnia 25 marca 2021 r., III USK 68/21, LEX nr 3153421, por. też odnoszące się do kwestii związanych z art. 469 k.p.c. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 2014 r., I PK 251/13, OSNP 2015 nr 6, poz. 79).

W tych okolicznościach Sąd Najwyższy umorzył postępowanie kasacyjne, o czym postanowił jak w sentencji na podstawie art. 398²¹ k.p.c. w związku z art. 391 § 2 k.p.c. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c., z uwagi na względy słuszności Sąd Najwyższy postanowił odstąpić od obciążania skarżącej kosztami postępowania kasacyjnego.

[SOP]

M.G.